

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyedben
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben hához hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Augusztus 29. 30.

Ezelőtt 359 évvel gyászba borult Magyarország ege. A mohácsi sikon csatát veszített magyar sereg romjai amint szétfűtának, a független önálló Magyarország enyészetének lettek szomorú hirnökei. A félhold lett urrá a kettős kereszt felett, és pedig annál könnyebben, mennél erősebben vert gyökeret a rut, vizsgálkodás a hármás bérez s a négy folyó hazájában.

Az a két rövid hét, mely augusztus 15-től 29-ig terjed, Magyarország történetének legnevezetesebb napjaira, a királyság s az ország fényének, hatalmának kezdetére s hanyatlására vonatkozó epizódokat hozza emlékeztetünkbe.

Am ez emlékek eléggé tanulságosak, nemcsak érdekesek is. Tanulságosak mindenkire nézve, ki hazáját szereti, érte tenni és áldozni akar. — Az egyetértés hatalmas ereje nagyszerű eredményeket, dicsőséget, jólétet varázsol elő, — a szétülő viszály pedig rövid időn enyészettnek adta át sokszor egész századok fáradságos, drága munkáját. A nemzet- és hazaszeretet csodás tettekre lelkesített, a rut önzést pedig sokszor követte a gyalázat bélyege.

Megkapó azonban az az életerő, melyet nemzetünk mindannyiszor kifejteni birt, midőn már-már elveszettek, halottak gondolták. — A mohácsi vést legújabb napjainkig nem követte tartós, áldásos béke; majdnem folytonos pusztulást szenvedtünk életben, vagyonban, erkölcsökben kevés szünetekkel, kevés kivétellel mindenütt. És mégis a háború zaja között nem aludt ki a tudomány fáklyája, nem némlt el a költő éneke, a csodás vitézi tettek lángoló hazaszeretettel párosultak és a történelem bálmulatra méltó erkölcsi erőnek példáit tudja felmutatni.

Megfogytunk az igaz, szegényebbek is lettünk vagyonban, de az újabb idők tanulsága szerint gazdagabbak vagyunk a hazaszeretet által sugalt áldozatkészségben. — Erkölcsi erőnk éledését, erősödését mutatja azon ünnepegy is, melyet az erdélyi részek hazafias lakói tartanak holnap kezdődőleg Kolozsvárt: az erdélyrészi közművelődési

egylet alakuló gyűlése alkalmával. Igazi országos gyűlés lesz ez, melyen — úgy hisszük — részt vesznek legjobbjaink közül nagyon sokan, — óhajtanók: bár ne hiányozna senki. — Ez országgrész minden vidéke legyen képviselve, hogy áldásos legyen tanubizonyításunk azon czél mellett, mely egyedül csak magyar nemzetiségünk fenntartását s a hazafias szellem erősödését, terjesztését tüzte feladataul a békés egyetértés fenntartása mellett.

Méltán fog sorakozni e nap történelmünk legszébb eseményei sorába. — Adja a Mindenható, hogy áldás kövesse fáradozásunkat, hogy a lelkesedés szent heve magával ragadja a most még kishitűeket, aggodalmasokat, vagy éppen önzőket, hogy a fölhangzó hazafias felhívásra a mostani harcosok tömött sorai megtízszereződjenek s ész, szív és munkás tetterő hatványozott hatásával méltóan oldhassuk meg a nagy kulturális feladatot, melyre vállalkoztunk.

Ugy legyen!

A közművelődési egylet és népoktatásunk.

V.
(Vége.)

Mihelyt az iskolák felszerelése kielégítő lesz, azonnal több érdeklődést fognak tanusítani a tanügy iránt az iskola közvetlen felügyelői, a papok is. Mert annak, hogy érdeklődésük talán nem volt teljes, oka csak is az lehetett, hogy az iskola szegénységén hajótörést szenvedni látták a tanügy emelését ezéző fáradozásait, s arra a szomorú meggyőződésre jutottak el, hogy a népoktatás elárult ügyén ők nem, csakis egy felsőbb erő és hatalom segíthet. A mikor pedig valaki minden órában arról kénytelen meggyőződni, hogy igyekezete, buzgótsága hiábavaló, bizony lehül abban a legmagasabb czélökért egő lelkesedés tüze is. A karok munkakészségét megbénító tehetetlenség megbénítja az akaratot is.

Az iskolák felszerelése lenne tehát az első teendő. Itt azonban megállni nem lehet, nem szabad. Fel tettek nem szűhetnek egész eredményeket. Fel rendszabályok alkalmazásával soha egyetlen tarsulat sem valósíthatta meg czélját. Rosz orvos az, ki a fekélyt meggyógyultnak hiszi, mert begyógyultnak látja. Eppen ilyen hivatását eltévesz-

tett orvos lenne a közművelődési egylet, ha azt hinné, hogy az iskolák belső felszerelésével czélját elérte s a népoktatást az elérhető legmagasabb tökélyre emelte. A közművelődési egyletnek, ha nemzetiségi misszióját betölteni akarja, föl kell keresnie azokat az elhagyott községeket, melyek iskola nélkül szűkölködnek; meg kell győződnie, hogy mely helyeken legégetőbb szükség az iskola, s ott aztán nem palotákat, hanem a tankötelesek számának megfelelő iskolákat haladéktalanul föl kell állítani.

Legyen szabad remélnünk, hogy a mikor a közművelődési egylet e téren való működését megkezdí, nem fog megelégedezni megyénkről, melyben a magyar ajku nép leginkább ki van téve az eloláhódás veszélyének, melyben a kétségkívül létező dako-román intenciók, leg-hálásabb talajra találva, legnagyobb mértékben gátolják a magyar állameszme terjedését.

A hol a közművelődési egylet segélylvel nem győzi, tanügyi állapotunk javítására használja fel ott erkölcsi befolyását. Nem lehet, hogy egy oly tekintélyes társadalmi szövetkezet ne bírjon befolyással fel- és lefelé. Nem lehet, hogy ha ez egylet felemeli figyelmeztető, kéro szavát az államkormány előtt, ez tekinteten kívül hagyja s ne kívánjon állam-iskolák felállításával szolgálatot tenni az exponált vidékeken nemzetiségi érdekeinknek. „Minél több állam-iskola! — Ez legyen a közművelődési egylet működésének egyik jelszava, mert ebben azon óhajának ad kifejezést, hogy minél több jó iskola legyen. Erre irányuló törekvésében — legalább ref. felekezetünk részéről — nem fog ellenállásra találni, mert ennek nem állhat érdekében szívós makacssággal ragaszkodni azon iskoláinak fenntartásához, melyek szegénységük miatt közművelődési és magyar nemzetiségi hivatásukat be nem tölthetik, nem állhat érdekében már csak azért sem, mert a vallás-tanítás kötelezővé tétele s a lelkészeknek az iskolaszékben részvétele által felekezeti befolyását az államiskolában is érvényesíti.

Addig azonban, míg az állam állami iskolák felállításával biztosíthatná a közművelődés terjedését, nemzetiségünk fennállását, a közművelődési egyletnek egy lényeges bajt kell még orvosolnia. Segélyező pártfogásába kell vennie a népnevelés ügyének mostoha gyermekeit, a felekezeti tanítókat. Hogy ezek helyzete mily nyomorúságos, azt felesleges ismételnem, valamint felesleges elmondanom újlag, hogy nyomoru helyzetük mily kárára van a népoktatás ügyének. Csak arra kívánok utalni ez alkalommal,

Dühének alább szállítására hasztalan tett kísérleteket a kis bánatos képű ur, ki megelégedett volna azzal is, ha csak elkergeti innen más helyre, más parokhiába.

Tekintsünk csak be a szobhoz ismét, ki alá- s fel-sétálva kertjében gondolkozott az estéli eseményeken. — Csüggeteg, levert volt. Most érezte először a szerelem mindenható hatalmát. Szeretett ábrándosan, végtelenül és hitte, hogy viszont szeretettik, de rá gondolv az Erdősyéknél tett ígéreterre, szívet elfogta a bú . . . „Ily mulandó volt hát boldogságom, melynek mámoromban örök életet ígertem, — szolt — s im a való a maga zordságában letépi fejlődő rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid, mely kinomra hull! Nem szabad boldognak lennem? és miért? mert köve tart az ígélet, a papi becsület . . . De hátha nem is vettek komolyan Erdősyék, hiszen ugyis mámoros voltam akkor s a mámor rosz tanácsadó? — Nem, nem leszek gyáva többé . . . Harezra kelek üdvömért magával az éggel is, a szöszékről rügyeit, fakadó bimbóját, mielőtt csak beillatozhatták volna e szomorú kebelt . . . Oh élet, hát nem emlélek-e meg anyai kin, győtrelem után egy páran boldogságot sem? Hát az üdv minden percézt egy-egy hosszú szenvedés árán kell megvásárolni . . . Itt kesergék elmúlt boldogságom romjain . . . nézz örök boldogtalanság s ne törőd le könnyeid

hogy mily mostohán bántak el velük eddig. Az állam az országos tanítói nyugdíjintézetbe csak azokat vette be, kik 1875-ig 55-ik életévüket nem töltötték be. Tehát épp azokat hagyta ki, kik hosszú időn keresztül szolgálták a népoktatás ügyét. A kiket bevett, azoknak szolgálat idejét csak 1870. óta számítja. S így elagott, szolgálatra képtelen tanítóink ki vannak téve a legnagyobb nyomornak, akárhányan az éhenhalás veszélyének. A felekezet nagyon kevés segélyt nyújt nekik. A zsinat kifelelte az országos ref. közalap céljait a tanítók segélyezését, talán épp az országos tanítói nyugdíj-intézet miatt. Az évenként egyházközség részére kiutalt államsegélyből a már rendszerezett évi segélyen kívül egyéneket nem segélyeztetnek. Az egyházközségi házi pénztár kiosztás alá kerülő 2000 frt évi összegből többnyire a tanítók segélyeztetnek ugyan, de ez a nagy szükséghez mérten alig számot tevő csekélység. Idegen ajku néptanítók, ha a magyar nyelv tanításában eredményt tudnak felmutatni, jutalmat nyernek. Magyar ajku tanítók csak akkor számíthatnak kevés jutalomra, ha a sok esetben kétes értékű iskolai takarékpénztárak létrehozásában s fenntartásában buzgóságot fejtenek ki. A népoktatás terén kifejtett buzgóságukat senkinek sem jut eszébe megjutalmazni.

A baj meg van, sürgős orvoslást igényel. S ha sem az állam, sem a felekezet nem képes orvosolni, a társadalomnak kötelessége azt megtenni. Az erdőlyrészi magyar társadalomnak a közművelődési egylet a letéteményesse. Vegye kezébe, vonja munkálkodási körébe a népoktatás fejlesztésének szent ügyét, siessen segélyre iskoláknak és tanítóknak párt és felekezetre való tekintet nélkül, vessen mérlegbe erkölcsi befolyásának súlyát a hol szükséges, gyomláljon, irtson, ültessen, ápoljon, legyen a közművelődésnek, a magyar állameszmének, nemzeti szellemiségünknek érdekeinknek valóságos „védhadserege“, küzdjön és ne tegye le a küzdelem fegyvereit, míg lesz egyetlen magyar hazafi, kinek ajkáról nem szól az ősi nyelv, szívében nem ég ősi erények fennlobogó lángja, kinek lelkében az ezred éves mult nem kelti fel vágyát egy boldogabb jövőre való lankadatlan törekvést.

Számítson ránk, hogy mi mint „egy ember“ sietünk segítségére, hogy törekvéseinek támogatásában lankadatlan buzgóságra talál mi bennünk, s hogy a midőn a forrón szeretett hazá nevében kibontja a közművelődés, népoktatás s nemzeti érdekeinkért megkezdendő küzdelem lobogóját: buzgó áhitat szárnyain száll szívünkben könyörgésnek eső szava a vallásos hit előtt meg nyílt menny felé: „Isten segedelme a nemes célom! Isten áldása a végzett munkánk!“

Cseresy Ödön.

A közművelődési egylet mozgalmai megyénkben.

XI.

M.-Igen, 1885. aug. 24.

„Megyénkben a magyarság erősítésére, a hazafias szellemű művelődés terjesztésére saját erőnk a legjobb igazgattal is elég nem lehet“, így hangzik az erdőlyrészi magyar közművelődési egyesület alsóféhérmegyei végre-

... Sötét árnyak kezdenek körüljárni lassu libbenéssel. — Ugy megsir a falombja, mint egy árva gyermek... utálatos halálfeji szörnyek repdesnek a légben, ott vijognak kísérteti hangon... Ráülnek vállára, szemébe nevetnek... úgy futna előlük — nem lehet, nem lehet... sugdosnak fülebe rémületes dolgokat istentagadó bűnökről, esküszegésekről... „Hát te megszegted-e esküd?“... Meglepetve tekint körül... sehol senki sincsen, csak az ő tópelődő lelke fáj és zajong. —

E percztől kezdve Hollós tiszteltest nem lehetett látni a templom kivételével sehol. Órákig eltévedt magában s nem egyszer vette észre, hogy valami forró csepp hull arczára, a könny... csak hagyta folyni esendesen, le nem törülte volna a világot — hisz egy pár könnyüt a vesztett boldogság megérdemel...
Egy ilyen magányos perczében zavarta ki merengéséből egy váratlanul érkezett levél, melyen meglepetve ösmerte meg Erdősnyé vonásait.

Mit írhat e nő nekem? tán figyelmeztetni akar amaz átkos jelenetre? Nem elég, hogy itthonuló remetévé tett, megölte boldogságomat, hogy hulló könnyek forrásává tette mindkét szemem, hanem még vérem hullását is kivánja?

Felbontva, a következőket olvasta belőle:
„Üdvözlöm önt, boldogsága reggelén, szavatartó jellemes férfit! s egyszersmind nem mulaszthatom el, hogy ne gratuláljak azon szerencsének, mely önt Somory Katiczával érte. De kérdelem öntől, hogy mint erkölcsrontó hivatalának többé meg nem felelhetvén, a parokhia elvesztése után minő módon akarja eltartani jövendőbelijét, aki a büszke gögőjén kívül legfőbb egy kedves öreg apát és egy még kedvesebb deficitet visz a házhöz? — Ajánlom ezenkívül gyöngéd „rokoni“ szeretetéhez Pető Józsit is, kiről bővebb felvilágosítást szerelme tárgya adhat. Szép frigyokra áldást kíván: Erdősnyé.“

(Folytatása köv.)

hajtó bizottsága által 1885. jun. 15-én kibocsátott felhívásának utolsó kibekézése. E szavak igazságát, kik érzik leginkább, mint mi? Hol van nagyobb szükség a segélyre, mint nálunk, hol saját erőnk nem bírja azon nemzeti missiót, mjt teljesíteni kell. Pedig kell, mert nem nézhetjük tétlenül a magyarság pusztulását ott, hol hajdan erős véd-bástyaként állott a magyarság, hol a hazátlan bujdosó magyar otthont, az elfaradt utas édes pihenést lelt, hol magyar szó hangzott templomok és iskolákban, hol ur volt a magyar. Hogy eddig is — annyi vész és vihar után — ki nem halt vidékünkön a magyarság, hogy most is — habár megfogyva — él és saját nyelvén imádatja istenét, csak is a vidéki birtokosság, papok és tanítók érdeme. Élni kell itt a magyarságnak és élni is fog! Erre mutat ama lelkes alakuló gyűlés, mely e hó 23-án M.-Igenben nsgs Köblös Miklós ur vendégszerető házában tartott. Ha láttad volna kedves olvasó az igen szép számmal egybegyűlt lelkesedését, örömmel kiáltottál volna fel: Oh nemzetem nagy Istene, tartsd meg a hazáért annyira lelkesülni tudó magyarságot századokon át; örömmel láttad volna, hogy vidékünk alig 4—5 községe 4 alapító, 43 rendes, 7 pártoló taggal dicsekszik s hogy az aláírt és adományokból befolyt jövedelmekkel együtt 988 frt 2 krt hozhatunk mi is oda, hol minden fillér aranyt jövedelmez.

Csak parány ugyan a mi áldozatunk, de ha szép hazánk minden egyes fiának lelkét oly szent lelkesedés hevíti, mint minőt itt tapasztalunk: bátran remélhetjük, miszerint a magyar nemzet számban, műveltségben élni, erősödni és virágozni fog!

A fennebb emített napon és helyen a szép számmal egybegyűlt közönséget nsgs Köblös ur a szent és nemes czéltól áthatott beszéddel üdvözlé. Bejelentette, miként a beérkezett gyűjtővekből kitetszőleg a vidéki kör megalakulhatóságához a kívánt szám megkészszerződött, tehát a magyari vidéki kör, M.-Igen székhelylél megalakulhat. Ugy lelkes beszéde, valamint jelentése is éljennel fogadtatott s kimondatott a kör megalakulása. Az előterjesztett és felolvasott alap- és szervezeti szabályok értelmében a tisztikar megválasztott és pedig a következőkkel: elnök Köblös Miklós, alelnök Lukácsy Victor, jegyző Kiss Elek, pénztáros Nagy Károly. Választmányi tagok lettek: Tókos Sándor esperes, Bodor Lőrincz ref. pap, O. Weres Sándor ref. pap, Sántha János r. kath. pap, Szonthag Elek erdősz, Szöllösy Károly birtokos, Kozma Gyula gazdatiszt, Koutz Albert segédszolgabíró és Körösi Sándor iparos. A megyei választmányba bék lettek választva: Tókos Sándor esperes és Nagy Károly ref. pap.

Lelkes éljenzés hangzott fel akkor, a midőn Bürger Márton és Bürger Albert izr. polgártársaink bejelenték, hogy ők mindketten. — tehát apa és fiu, — 100-100 frttal a kultur egylet alapító tagjává lesznek. Vajha nemes tettök hazánk minden tehetősb izr. polgárát hasonló cselekedetre lelkesítené!

Midőn igénytelen tudósításom napvilágot látand: Kolozsár szabad. kir. város s vele az egész haza örömmel üli. Igen, mert akkor van egy újabb kornak kezdete. Nagy és nemes czélok kivívása, hazánk erősítésére egybegyűlt honfiak! Áldásunk, de egyszersmind eső szavunkat küldjük hozzátok bérczes hazánk segélyetökre szorult vidékéről. Hiszünk meghaljátok szavunk! Mi igérjük viszonzásul, miszerint erőnk, tehetségünkhöz mérten rendíthetlen harezossai leszünk a nagy tábornak. A győzelem biztos, csak előre! előre!

Kiss Elek,
köri jegyző.

LEVELEZÉS.

Verespatak, 1885. aug. 20.)*

Szemem öröm könyecskéje, hogy Petőfivel szoljak: lelkem vére hull kezemre, midőn e sorokat írom, felszólítatva zsenge koru, de szép, nemes írást ép érzéssel, fogékonysággal bíró hazám reményei által egy még szebb tettek a nyilvánosság elé vitelére. S ezt oly örömmel, oly szent lelkesedéssel teszem meg, mint a minővel játszta el e hó 17-én Verespatakon a jobbára 10—12 éves otthon szüniöző tanuló fiu meg. leány kedves sereg Kisfaludi K.-nak „Hárman egyszerre“ című vigjátékát, tekintettel érintetem korára igen szép sikerrel, egy oly nemes intézmény javára, melyet szent kötelessége minden hazafinak értelmi s anyagi erejével támogatni. S hogy e zsenge csapat példamutatólag átértéke e téren is mit kell tennie, azt hiszem elég fényes bizonyíték az, hogy felhasználva üdvösen szabad idejét, lemondva a játék más neméről, egy olyat választott, mely szellemére képzőleg, lelkiüetére emelőleg hat, melyben értékesíti azt a tőkét, melyet magával hozott, melylyel örömet szerez szülőinek s egy por szemet azon nagy épülethez, nemzeti intézményhez, melynek hivatása hasonló lelkesedést, értelmet teremteni azon korbelleikben is, kik közül sokan, sajnos, nélkülöznek az értelmi haladásnak nagy részben alapját képező anyagi erőt s egyéb képző eszközöket, s így hátramaradva az assimilálni képes műveltségtől, a jó talajban rajmi sokszor fajburján tenyész, de nem az a mire hivatva volna kerek közös anyafölde: hazafiság s az ezt istápoló intézmények becsülésének

* Tárgyalmasz miatt késétt.

gyöngye, melylyel feldiszipitett megtudja érteni, tenni azt a mi csak kötelesség: hogy fölládozva a specialis nemzetiségét, ha szükség actualiter támogatja az általános nemzetit. Mert a gyenge esemete így nevelve az eredhető viharral szemben mint erős tölgj majdan büszkén így daczolhat; nem nemesítve, az ilyen az egészre elpusztul, vagy ha mégis megmarad, csak gyengíti erejét azon oszlopoknak, melyek védőleg emelkednek azon szent földön, melyen ő is lett s gondolkozni kezdett. S elsősorva magját: az ilyen termel ismét oly esemetét, mely nem szereti hazai földét, s ha nem is akarja fölcserélni mással, de talán örvendene, ha a százados gádzát idegen kertész ilyen kézzel elmaszlagosítaná.

A hazafiság azon erő, mely az intézményekben létező czélokot szeretettel veszi körül s azokért a legnagyobb áldozatot kész megtenni. Ez dobog az ifjúk keblében. midőn földjük nemes terményét, színelőadásuk jövedelmét nem nagy számokban mutatják ugyan ki, de annál lelkesültebben viszik a haza oltárára, áldoznak a művelődés Minervájának s zászlójuk jelszava: haladás s a hazára áldás. Ha megtenné nagyon tisztelt szerkesztő ur, hogy e sorok napvilágra küldésével Thalia e kis papjait is megismerteti a t. olvasó közönséggel im itt közlöm a névsort: (személyzetet) Ajtai Mariska, Jácsy Mariska, Székely Róza, Ajtay Árpád, Jóska, Damó Zoltán, Riedel István, Janky Dénes, Jeney Győző. E kis had összetett erővel gyűjtött 6 frt 40 kr összeget, mely Verespatak derék szolgabírója Damó Vilmos által rendeltetése helyére az „erdélyi közművelődési egyesület“ pénztárába lesz juttatva.

S ezzel gondolom eleget tettem nem a szent czélért, hanem a esemeték kérésének: „Irron valamit az újságba is, hogy többet nem gyűjthetünk, de ha megnövünk, erőnk is gyarapodik s akkor többet tehetünk!“

Sch. F.

Értesítés.

I. Az ázsiai kolera Spanyol- és Franciaországban fellépve, a mai közlekedési viszonyok mellett nem lehetetlen, hogy váratlanul hozzánk is be fog hurcoltatni, daczára a határállomások gondos őrzésének.

Az elfogadott tudományos vélemény az, hogy a behurcolt kolera csirok rothadó szerves anyagokkal fertőzött nedves talajban és talajvízben tenyészhetnek, főleg meleg évszakokban. Ennél fogva a városi tanács elrendeli hogy:

1. minden családfő gondoskodjék házában, udvarának példás tisztaságban tartásáról, takarítás, surlás, meszelés, seprés által, kivánatos az utcái járdáknak forró napokon öntöztetése is;

2. az udvari szemétdombok és trágyahalmok mezőre vagy kertbe kihordassanak;

3. a pöczegödörök és ólajak kitisztíttassanak, mindenütt fertőtleníttessenek, mire közönségesen elegendő hetenkint egy kiló vasgálicz több liter vízben egészen feloldva; a fertőtlenítés teljességét a gödrök szagtalanúsága tanúsítja;

4. az utcái csatornák városzerte kitaraktattak, de elődázhatatlan szükséges, az udvari csatornák tisztaságára és szárazságára, hol szagosak fertőtlenítésére is karbol-mész pornak behintése által a legnagyobb gond fordítassák, a vízlefolás lehetővé tételessék, a nedves sártömegek halomra vetve kiszárittassanak, elhordassanak, ajánlatik az udvarokon legalább egy vízlevezető kövezeti csatorna készíttetése és a kutak környékének köveztetése, mikre nézve ha már a kolera kiütött, késő lenne intézkedni.

II. Minthogy a patakok és folyók vizének megfertőztetése rothadó és kórokozó anyagokkal egyik főntja a járványok terjedésének: a patakmeder tisztaságának fenntartása minden lakos és honpolgar közös érdeke, ennél fogva a tanács tiltja

a. a patakmederbe szemetet, pöczetrágyát, káposztalevet, döngöket és bármilyen rothadásra képes anyagot önteni vagy dobni; mind ezek mezőre hordatandók.

b. Mivel a patak vize a város lakossága által egész napon át a legkülömbözőbb czélokra használtatik, (mosás, mosás, fürdés, építés, ipar), tiltatik: a patakmederbe napközben piszkos folyadékot önteni, milyen zappanlé, festék, timárok s más iparosok által használt folyadékok; ellenben megengedtetik ily folyadékokat, — az a pont alatt megjelölteket ide nem számítva — este 7—10 óra közt a patakmederbe önteni, mely időben a városi uszodától is a patak vize elzáratik, s a vízhasználat is korlátozott.

III. A kolera tünetei: gyakori hig székürülések, melyek később rizslészerűek és szagtalanok, utóbb hányás, rizslészerű hányadékkal, a külbőr hidegsége és megkékülése, forrósági érzet és szomj mellett nagyfoku báyadtság. Kolera gyanus eset a városi rendőrségnek azonnal bejelentendő. Ajánlatik a bélbántalmak szorgos gyógyíttatása.

Minthogy a táplálék legnagyobb része hőtermelésre fordíttatik, nyáron pedig kevesebb meleg termelésre van szükségünk, ajánlatik a könnyű étrend, főleg a zsiros eledelek, sertésbús élvezetének csökkentése, inkább zöldség, könnyű húsajták, tészta, tejneműek képezék a forró napok táplálékát. De a főkvánalom a mérsékelt étrend, mely bélbántalmaktól legbiztosabban megóv, az étkezés időrendjének, a táplálék mennyiségének és minőségének helyes megválasztása, dorbézolás kerülése, hőelvonás a testtől fürdés és mosás által.

Ezen rendeletek 20 frtig terjedő bünteték teljesítéséről váratlanul győződést szerezni.

A hatósági személtelintézkedések végreban kivánatos, hogy a hanem a szomszédét egészségveszélyes tisztavárosi rendőrségnél orv. Nagy-Enyeden,

Közöl

Fe

A „Közérdek“ 3. lemeze az ünnepeken görög egyesült pápa t. illetőleg nem is tudom.

Válasznak semm az, mivel tisztelendőtőztatott felelni. Ugyi tészeivel engem kényss vagy ha ez nem siker Tisztelendőségéd abbe v a r j u n a k s z e m e

én kedves leveitől se zott jó ember! — Tu könnyebb bebizonyít esaló s olyan, ki 50 nak ezeket megczáfol Tisztelendőségéd is b állításaim megczáfolá

Tisztelendőségéd állításaim bebizonyítá galmazónak fog nyilt

Ha éppen úgy k Első kívánsága: ön S h á m á n!

A tisztelendő ü lehet nevezni, de ön hiszem, hogy megm nem találós kérdés! hető annak, mert a dögöt, de a tisztelend valamely speciálili

Mondja csak é miért nem érintette kus-pokust? — Elisn Az is igaz, hogy ön szentelte a gyengélked meg a tulipános kere Szálljon magába, hall hiszem, hogy pap lét pedig elismeri, amit hokust-pokust végreb hogy ön Shámán. S sam be. — No de é tudta, hogy mitőlé

én: Shámánnak neve azt hiszik, hogy biz uton rávehetik az Is már mondja meg Tis egy ilyen Shámántól imádkozott a menny keserű pohár, — mi

miért preczelé be miért mondott érthet Nemde tiszt. ur attó gyógyulását, a mit v nek a szentelt viz h o r d á s á t.

Vajjon mindezz rágalom?

Második kíváns ó n ö r d ö g ü z ö l!

Shámán és örd a Shámán legfőbb n vánja én külön is b

Az oláh atyafi Marosbó kijövő „ör neeen annak tulajdo falu tele volt e rém mihelyt alkonyodni tették, hogy a Maros félt, hogy rendes s napig a Maros partj elhitetni, hogy nin ördög.

*) Kénytelenek v jegyzéssel adni helyet, h való bevezetésére.

Ezen rendeletek és tilalmak mulasztói és megszegői 20 frt-ig terjedő büntetéssel fognak sújthatni és a rendeletek teljesítéséről váratlan időben kiszálló bizottságok fognak győződést szerezni.

A hatósági személyek gondosan fogják a köztisztasági intézkedések végrehajtását ellenőrizni; ezenkívül azonban kiváratlan, hogy mindenki nem csak saját udvarát, hanem a szomszédét is figyelemmel kísérelje, s ha közegészségveszélyes tisztátalanságot tapasztalna, az ellen a városi rendőrségnél orvoslást keressen.

Nagy-Enyeden, 1885. augusztus 15-én.

Kovács Gyula,
polgármester.

Közönség köréből.*

Felvilágosításul.

A „Közérdek” 31-ik számában megjelent nyílt levelémre az önértetében mélyen megsértett csombord-bagói görög egyesület pápa tisztelendő Teodor Fodor ur választát, illetőleg nem is tudom hogy mit, de elég az hozzá: vettem.

Válasznak semmiesetre sem nevezhetem, mert nem az, mivel tisztelendőség kérdéseim egyikére sem méltóztatott felelni. Uglátszik jobbnak vélte hogy fenyegetéseivel engem kényszerítsen állításaim bebizonyítására, vagy ha ez nem sikerül — akkor visszavonulásra. Persze Tisztelendőségem abban a jó hitben volt, hogy „varju varjunak szemét nem vájja ki” s ennél fogva én kedves hivatásom semmit sem tudhatok meg. Csalatkozott jó ember! — Tudja Tisztelendőségem, nekem sokkal könnyebb bebizonyítanom, hogy ön Shámán, ördögűző, esaló s olyan, ki 50 kros slusbát tart, mint uraságodnak ezeket megzafolni. Jól tudom különben, hogy ezt Tisztelendőségem is belátta s ezért nem bocsátkozott azon állításaim megzafolásába.

Tisztelendőségem becses soraiban felszólít „durva állításaim bebizonyítására, mert különben közönséges rágalmazónak fog nyilvánítani.”

Ha éppen úgy kívánja, ám legyen meg szent akarata!

Első kívánsága: bizonyítsam be, miszerint ön Shámán!

A tisztelendő ur mesterségét shamanizmusnak igenis lehet nevezni, de önt Shámánnak nem. Miért? ezt nem hiszem, hogy megmondja? Ne is törje a fejét rajta, mert nem találós kérdés! Megmondom én: azért nem nevezhető annak, mert a Shámán az emberből úzi ki az ördögöt, de a tisztelendő ur a juhokból. Ennélfogva ön csak valamely speciális Shámánnak nevezhető.

Mondja csak édes tisztelendő ur, becses soraiban miért nem érintette egyetlen szóval is a Maros parti hokus-pokust? — Elismeri ugy-e kérem, hogy megtörtént? Az is igaz, hogy tömjénezett s hogy Maros vízzel megszentelte a gyengélkedő juhokat? Avagy nem csókolgatta-e meg a tulipános keresztet s kedves kacsóit hivatással? — Szálljon magába, hallgasson lelkiismerete sugallatára. Nem hiszem, hogy pap létére mindezeket elmerné tagadni. Ha pedig elismeri, amit el is kell hogy ismerjen, hogy ama hokus-pokust végrehajtotta, akkor azt is el kell ismernie, hogy ön Shámán. S még azt követeli, hogy én bizonyítsam be. — No de én tudom miért követelte, mért nem tudta, hogy miéle fán terem a Shámán. Megmondom én: Shámánnak nevezik azokat a kuruzsló embereket, kik azt hiszik, hogy bizonyos eszközök által természetfeletti uton rávehetik az Istent valaminek a megadására. Most már mondja meg Tisztelendőségem, miben különbözik ön egy ilyen Shámántól? — Ha a juhok meggyógyulásáért imádkozott a mennyei Atyához, hogy muljék el tőlük a keserű pohár, — mit keresett ott a szentelt víz, illetőleg miért preczkelé be vele a juhokat, miért tömjénezett s miért mondott érthetetlen szavakat szent missioja közben? Nemde tiszt. ur attól a szentelt víztől várta a juhok meggyógyulását, a mit bizonyít az is, hogy megengedte hivatásának a szentelt viznek csuprókban való hazahordását.

Vajjon mindez csak légből kapott állítás, mind csak rágalom?

Második kívánsága: bizonyítsam be, hogy ön ördögűző!

Shámán és ördögűző egy kalap alá tartozik, mert a Shámán legfőbb mestersége az ördögűzés. Ha úgy kívánja ön külön is bebizonyítom, hogy ön ördögűző.

Az oláh atyafiak közül többen látták (állítólag) a Marosból kijövő „drakuj”-t s a juhok betegségét egyenesen annak tulajdoníták. Ez sem rágalom. Hisz az egész falu tele volt e rémes hírrel, a gyermekek félték kimenni, mihelyt alkonyodni kezdett. A tanítvánnyal is elhittették, hogy a Maros partján látták az ördögöt, ki annyira félt, hogy rendes sétánkat nem tehetők meg egy pár napig a Maros partján. Csak nagy nehezen tudtam vele elhittetni, hogy nincsen ördög s hogy a rossz ember az ördög.

* Kénytelenek vagyunk ezen kellemetlen ügynek azon megjegyzéssel adni helyet, hogy érdekelteket kérjük vitájkunk más téren való betegzésére. Szerk.

Általános meggyőződéssé lett tehát, hogy a juhokban ördög van s annak elűzésére valami „szép dolgot” kell csináltatni. A tiszt. ur, mint vállalkozó szellem, ellenére az esperesi parancsnak, meg is jelent keresettel, tömjénnel a juhok között s a Marosból meritett szentelt vizet. Tehát tisztelendő ur vállalkozott a juhok meggyógyítására — a juhok pedig ördögösök valának; már pedig ily missiót végrehajtani csakis ördögűző tud.

Harmadik kívánsága: bizonyítsam be, hogy ön család!

A más két kívánságának teljesítéséből, illetőleg bebizonyításából e harmadik majdnem önkényt jön. Azt hiszem, hogy eddig felhozott érveimnél fogva ön is meggyőződött afelől, hogy midőn vállalkozott természetfeletti uton a juhok meggyógyítására, akkor egyszersmind Shámának, ördögűzőnek csapott fel. Ön tehát olyanhoz fogott, ami még embernek nem adatott. — Slusbát tartott, még pedig egyik pakulár őszinte vallomása szerint egy pár forintoskáért. Most az a kérdésem lenne, hogyha tisztelendő urhoz elmenne valaki s azt mondaná: uram, adj nekem tíz forintot s én megcsinálom, hogy az Isten neked holnapra egy ezrest ad helyette; mit felelné rá tisztelendő ur?

Adna-e, vagy kikergetné? Tegyük fel hogy ad s a tiszt. ur másnap történetesen egy valaki által elvesztett tárczát kap, melynek tartalma éppen ezer frt. Most már azt a csalót, ki tíz forintot kiereszkolt a tisztelendő urtól, minek fogja tartani? Hisz ígérete teljesedett. Megvan az ezer forint.

A tisztelendő ur slusbája is ehhez hasonló. Végrehajtotta a hokus-pokust. A falu magyarsága a juhokhoz orvost hivatott ki s ez rendelt a juhoknak orvosságot s a járvány megszűnt.

Most az a kérdés, hogy a hokus-pokus, vagy pedig a gyógyszer mulasztá el a betegséget? Az oláh atyafiakban erős az a meggyőződés, hogy a pápa ur „szép dolga” vala a juhok betegségének megszüntetője. Ezt tisztelendőségem is hiszi s még talán én is elhinném, ha olyan hokus-pokust tartana, hogy a megdöglött juhok mind feltámadnának.

Ugy-e tiszt. ur átlátja, hogy nem képes meghaltakat feltámasztani, s talán ha jól megvizsgálja magát, arra sem képes, hogy természetfeletti uton Istent valamire rábírija; ha ezt beismeri, akkor miért folytatt ilyen mesterséget? A ki pedig csakis azért, hogy kincstárát egy pár forinttal szaporítsa ilyen mesterségre vetemedik, mondja csak édes tisztelendő ur, hogy nem család-e az? Lám csak mégis igazam volt, — ezt a tisztelendő ur is átláthatta volna, nem is került volna nagy fáradságába, csakis magamagát kellett volna közelebből megvizsgálania.

Negyedik kívánsága: bizonyítsam be, miszerint ön a tolvaj s gazember büneinek megbocsátásáért 50 kros slusbát tart.

Tudomásom szerint az oláh atyafiak belső titkos tanácsosai az oláh pópák. Ha az állatszédítési őszton valamelyiken erőt vesz s egy-egy tyukot vagy malacot megszelidítnek, vagy pedig történetesen egy ló utjokat állja, sem előre, sem hátra nem tudnak menni, félvén, hogy a ló vagy megharapja, vagy megrugja, most már ily körülmények között hogy mind a Scyllát, mind a Charibdist kikerüljék, rávetik magokat az utonálló lóra, de tapasztalván, hogy a ló fortélyos s csupa előzékenységből ne hogy előbbi gazdáját szerencsétlenné tegye, elcsempeszk. De a lelkiismeret szava a szokmány alatt is megszólal, ha előbb nem is, de mikor beteg lesz. Fájdalmai emlékeztetik ama boldogabb időkre, midőn még állatszédítéssel foglalkozott. A lelkiismeret furdalása nem hagyja nyugodni. Elküld tehát a pápa után, ki 50 krt s még a jobb módú felett egy forintért olyan slusbát tart, hogy az atyafi feledve a lelkiismeret furdalását, várva-várja azt az időt, hogy már rég megkezdett s eddig diésőséggel haladt uton tovább mehessen.

Mondja tisztelendő ur, e félélt sohasem teit? —

Volt arra is eset, hogy egy beteg asszony felett három pápa s ugyanannyi dászkel tartott slusbát egyszerre, közöttük vala pedig a csombord-bagói gör. e. pápa is! Avagy rágalom ez is?

Ime édes tisztelendő ur, a nap forró sugarai miként oszlatják el a tél dermesztő fagyát. Lám én becses kívánságának eleget téve, igazoltam állításaimat. Maradt-e még valami bizonyítani valóm? Bizonyítsam-e be azt is, hogy a napokban egy szegény leányt kellett eltemetnie s addig meg sem akart mozdulni, míg a három forintot nem tették le? Nem! ezt nem bizonyítom, mert jól tudom, hogy ezt Tisztelendőségem sem vonja kétségbe.

Ezekben megtettem feleletemet s elősoroltam részben bizonyítékaimat állításaim igazolására.

Ami a levelémre tett megjegyzést illeti, azt önmem bízom, sőt öntől ki is kérem. Itéljen felelte a közvélemény!

Csombord, 1885. aug. 25.

Barabás Samu,
theologus.

VEGYES HIREK.

— **Főispán őmlga** h. hó 27-én délután ideérkezvén, 28-án délelőtt a Retyezáton tartandó vadászatokra utazott.

— **Főtiszt. Szász Domokos erdélyi ref. püspök** szept. 1-én a délután 4 és 5 óra között megérkező vonattal jön városunkba, hogy a szept. 2-án és az ezt követő napokon megtartandó papi vizsgákon személyesen jelen legyen. Egyházközségi biztosok lesznek ezen papi szigorlatokon a főt. püspök ur mellett ntiszt. Benkő János egyházközségi közgyűző és a görögnyelvi egyházmegye esperese továbbá ntiszt. Hegedűs Lajos n-nyedi egyházmegyei esperese.

— **Jokszmann Nándor** törvényszéki elnök, mint részvétellel halljuk, közelebről ágyban fekvő beteg volt s betegsége olykor súlyosabb jellegű is öltött; most már azonban a javulás örvendetes szakába lépett s egészségének mielőbbi teljes helyreállása várható.

— **A közművelődési egyesület** közgyűlésére Nagy-Enyedről is sokan mentek fel, köztük Csató János kir. tanácsos alispán, Török Bertalan főgyűző, Pönkösti főmérnök, dr. Kovács Ödön rector-professor, Kovács Gyula polgármester. Bosszantó tévedést követett el a m. királyi államvasutak városi menetjegyjelöltje, miszerint a kedvezményes vonatok állomáshelyeit jelző hirdetésekéről Nagy-Enyedet egyszerűen kifelelte, más merőben jelentéktelen s a magyar közművelődés előbbvitelével keveset törődő álomás helyekre azonban a kedvezményt kiterjesztette. A tévedés utólag helyre lett hozva az ünnepélyt rendező bizottsághoz tett figyelmeztetés folytán.

— **Kinevezés.** Főispán őmlga Imre Károly megyei tiszteletbeli algyűzőt a verespataki járásban megürlt segédzolgabírói állomásra helyettesítette.

— **A nagyszabeni ref. egyházközség** egy év óta üresedésben levő lelkészi állomása tolyó hó 16-án betöltetett. Az ottani hívek bizalma azon díszes papi állomásra Nagy József csurgói tanárt választotta meg. Ezen állomás hogy kinek személyével van betöltve, egyebek mellett, nemzetiségi szempontból is fontossággal bír. Ismervén Nagy Józsefnek jeles készségét, buzgó tevékenységi hajlamát, úgy hisszük, hogy a nagyszabeni reformátusok szerencsés választást vittek véghez. Üdvözöljük ugy a választást véghez vitt nagyszabeni reformátusokat, valamint megválasztott ifju lelkészüket Nagy József aát, kinek a Nagy-Szebenben reája várakozó feladatok sikeres megoldására erőt és szerencsét kívánunk.

— **Az erdélyi róm. katolikus egyházmegye** szept. hó 21—23-ik napjain tartja közgyűlését. Tárgyai igen érdekesek, különösen az érettségi vizsgákra vonatkozó miniszteri leiratot emeljük ki, mely a kath. status ezekre vonatkozó jogát nem ismeri el.

— **A helyi polgári fiu- és leányiskolánál** a beiratás az 1885—86. tanévre szeptember 1. és 2. napján eszközöltetik a leányiskola helyiségében, a felvételi vizsgálatok 3. és 4-ik napjain, 5-ik napján a javító vizsgálatok tartatnak délelőtt 8—12 óra és délután 3—6 órai időben. A tanítás 7-én veszi kezdetét. A beiratásnál szükséges tudni pontosan: 1. születési év és nap, 2. lakás: utca és házászám. — Az előkészítő fiuosztályba felvételnek egészen kezdő, 6 évet betöltött tanulók és haladottak; az előkészítő leányosztályba felvételnek 8—9 éves, a 3. és 4. elemi (nép) iskola osztályaiba beillő tanulók. — A tandíj egész évre 4 frt, melynek fele (2 frt) és 50 kr beiratási díj a beiratás alkalmával fizetendő; szegénysorsnak hiteles szegénységi bizonyítvány alapján a tandíjfizetés alól felmenthetők. — Nagy-Enyeden, 1885. aug. 28-án. Dancs Samu igazgató.

— **A n-nyedi ref. egyházközség kebli leányiskolájában** a tanítás szept. 7-én veszi kezdetét. A szülő, gyámok, kik növendékeiket ezen iskolába felvétetni ohajták, figyelmeztetnek, hogy növendékeiket személyesen vezessék fel és irassák be. A beiratás idejéről szept. 2. 3. 4. és 5-ik napjai vannak megállapítva.

— **Az „Ellenzék” értesítése szerint** a posta-igazgatóságot Nagy-Szebenből még ez év őszén áthelyezik Kolozsvárra. — A végén Nagy-Szebenben nem marad egyéb csak a „Tribuna”, melynek idéttlen, hazug cikkének hatása folytán szász testvéreink olyan pusz-pajtások lettek oláh testvéreinkkel s annyira lelkesülnek Dákórománia eszméjének megtestesüléséért, mely eszmének a „Tribuna” szerint, legelső és legdicsebb harcosa Hora volt, ki csak a „Tribuna” szemüvegén nézve volt nemzeti hős, a történelem följegyzése szerint pedig nem volt egyéb, mint egy közönséges rablógyilkos.

— **Ivóvíz.** A városi tanács egyik közelebbi ülésén beható tanácskozás tárgyát képezte az ivóvíz kérdése, mely a megye részéről lett leirat által szőnyegre hozva. A városon sok jó vizű kut van, főleg a patak balpartja mentében; de vannak utczák, sőt egész városrészek, melyek vajmi gyarló vagy ivásra alkalmatlan vizet szolgáltatnak. Ilyen vizszükségben szenved az egész patakon tuli városrészt, a patakon inen pedig a Várszeg- és Bethlen-utczák s a Magyar utca bai sora. — Két, ezen állapot javítását célzó javaslat került szőnyegre. Az egyik az, hogy a Várszeg-utca végén a Bethlen-fótanodának a gyümölcsészeti kerttel szomszédos források értékesíttessenek. Ezen források befoglalandók és a piacra vezetendők volnának. Lehetősége-e, czélszerű-e ezen javaslat kivitele, annak megállapítására dr. Magyar Károly m. főorvos és városi képviselő.

viselő elnökle alatt orvos-mérnöki bizottság lett kiküldve. Ezen bizottság jelentését érdeklél várhatjuk. Azonban előre is látható, hogy a terv kivitelezése hosszabb időt és nem jelentéktelen költséget fogna igénybe venni. De e mellett előnyei is nagyok volna: ivóvíz a piac és a Bethlen-főtanoda részére, öntöző víz a város főutonalán. — A másik javaslat a Hidegkút természetes forrásainak felhasználását tűzi célul. A tanács a kérdés tanulmányozására is bizottságot küldött ki. Azóta a Hidegkút két nagyobb forrása be is lett foglalva csinos fakerebbe, melyeknek egyike bő és tiszta vizet ad. A víz hordóval volna házhoz szállítandó. A vállalatot a Bethlen-főtanoda is megindíthatná. A magánvállalkozást, míg a kezdet nehézségein túleszenk, a tanács is hajlandó volna némi támogatásban részesíteni. A főkérdés az, vajjon találkoznék-e kellő számú vízvásárló. Az valószínű, hogy a cseléd munkája, mellyel naponként többször ivóvizet hord, nem olcsóbb mint a szekeressé lenne, ki csupán vízhozással foglalkoznék. — A munkamegosztás annyiszor mutatkozott észszerűnek, hogy ez esetben sincs okunk sikerén kétkedni.

— **Honvédeink** szorgalmasan tartják gyakorlataikat. A 20. és 29-dik zászlóalj 700 főre menő gyalogsága eleven pezsgéssel tölti meg zajtalan utcainkat; a mindegyre felhangzó kürt és dobszó s a gyakorlatokra kivonuló, vagy onnan hazatérő századok ütemeszerű mozdulatai katonás színt kölcsönöznek városunk polgárius jellegének. A mezei munkában megbarnult fiuk egészségi állapota kitűnő.

— **Csendélet Sárdon.** Egy Pekurárius nevé román atyái Sárdon, folyó évi aug. 16-án saját kezeivel agyonütött egy Flora Juron lui Besa nevé embert. Az ezen hős tettet véghez vitt Pekurárius édes testvére a N.-Szebenben megjelenő „Tribuna“ magyarfaló oláhlap szerkesztőjének. Bizony Pekurárius ur, a szomorú híre vergődött „Tribuna“ szerkesztője idejét jobban hasznosította volna, ha a helyett, hogy tuezet számra írja a magyarok égrekiáltó zsarnokságát feltüntető selejtes cikkeit, drága öcsésöt megtanította volna a hatodik parancsolatra, mely így szól: „ne ölj“. Mernék fogadni, hogy ha ezen emberölő fráterrel a törvény érdeme szerint fog elbánni, a „Tribuna“-ban ismét megjelenik egy néhány cikk, melynek czéja feltüntetni „Európa előtt“, hogy a magyar igazságszolgáltatás mily hallatlan merően üldözi Magyarországon a szegény ártatlan románokat.

— **Nyilvános köszönet.** Maros-Szent-Benedeken 1885. évi augusztus 3-án a helyben föllállítandó „olvasókönyvtár“ javára rendezett nyári tánevizigalom alkalmával felülköttek: báró Kemény Endre (M.-Bükkös) 4 frtot, Foszto László (M.-Bagórol) 2 frtot, Heuter Ferenc (M.-Bényeröl) 1 frtot, Söder Rezső 1 frtot, Agotha Elek (M.-Madaras) 1 frtot. Ezen kívül báró Kemény Endre 5 méltósága kegyeskedett 23 kötet ajándékozott könyvvel könyvtárunk alapját megvetni, mely kegyes ajándék jegyzőkönyvileg is megörökített. Fogadják a jelenvoltak szives pártfogásukért hálás köszönetünk nyilvánítását. M.-Szent-Benedeken, 1885. aug. 18-án. A rendező bizottság megbízásából: Módi Mihály, bizottsági jegyző. — Örömteljes meglepetéssel vesszük e helyes mozgalom híret és a legnagyobb érdeklődéssel kísérjük fejlődését. Kérjük úgyszólván barátainkat, hogy főleg népszerű nyelven írott művek ajándékozásával támogassák e szép törekvést, mint első életjelét e nagyon is csöndes vidéknek. Szerk.)

— **Egy 12-14 éves fiu,** ki jól írni és olvasni tud és a könyvnyomdászatot megtanulni kívánja, azonnal felvétetik Wokál János könyvnyomdájába.

— **Szerkesztői üzenet.** Cs. Ö. urnak B.-Boesárd. Jelen cikksorozatának záró részét lapunk mai száma hozza. Sziveskedjék dolgozataival lapunkat jövőre is felkeresni. Számítunk azokra és várjuk. — **A Pesti Hírlap,** mely ma az országban egyik legolvasottabb, legkedveltebb s így egyszerűen legelterjedtebb lap, nevezetes útjaitól áll. Mint ugyanis a nevezett lap szerkesztője felénk közli, a Pesti Hírlap előzetesek folytonos nagymérvű szaporodása szükségessé tette a lap kinyomatására eddig használt gyorsajtó-gépek kicserélését egy órákint tízezer példányt kinyomó, felváltó és könyvnyomdákra összehajló körforogó (rotáció) géppel, mellyel már legközelebb fog a lap nyomtatása megkezdődni. Attól kezdve a Pesti Hírlap naponta két kétszáz oldalas egész íven (16 oldal) fog megjelenni, ugyanazon, hogy mind a 16 oldal lapozás szerint egymásra következő, összefüggő egészet — mintegy könyvet — fog képezni, mi lehetővé teszi a lap beosztását sok tekintetben megnehezítő s az összefüggés rovására eső külön mellékletek mellőzését. Oly újítás ez, minőt ma egyetlen budapesti lap sem képes felmutatni, (sőt a bécsi lapok is csak külön nyomott mellékletekkel jelennek meg), s oly előny a lap olvasóira nézve, melyet — úgy hisszük — mindnyájan méltányolni is fognak. De egyedül fog állani a Pesti Hírlap ezután is következő specialitásával: országházi karcolatok Mikszáth tollából, zenemellékletek, minden héten egy vagy több szerzeménnyel; illusztrációk egyes közlemények érdekesebb tételére; mulattató apróbb közlemények (karcolatok, párisi apróságok, vegyesek, adomák), melyek a Pesti Hírlap egy számából sem hiányzanak; felszólalások a közönség köréből és szerkesztői üzenetek, mind oly számmal, mint egy más lapban sem. A Pesti Hírlap minden pártól függetlenül szolgálja a nemzeti politikát, szabadelvű haladás és a magyar demokrácia érdekeit. — Vezérezikkeit legkiválóbb publicistáink írják: Pulszky Ferenc, Beksiacs Gusztáv, Tóth Kálmán, Eötvös Károly, Pesty Frigyes, Borostyáni Nándor, dr. Kenedi Géza (Quintus) stb. — Tárcaikat és karcolataikat: Mikszáth Kálmán (Scarron), Bartók Lajos (Don Pedró), Agai Adolf (Cieseri Bors), Könyves Tóth Kálmán, Kirthy Emil (Kóbor lovag), Beniczky-Bajza Lenke, Majthényi Flóra, Tábori Róbert (Columbus), Tóth Béla, dr. Radó Antal, dr. Sziklai János, Sümei Kálmán, Roboz István, Latkóczy Mihály, Milkó Izidor, Sebők Zsigmond, Szatmári Mór, Szépfaludi Ö. Ferenc és dr. Vára di Antal irnak. — Az előzetési pénzék (negyedéyre 3 frt 50 kr. egy hóra 1 frt 20 kr.) a Pesti Hírlap kiadóhivatalába (Budapest, Nádor-utca 7. sz.) küldendők. Mataványszámokat egy hétig ingyen küld a kiadóhivatal.

KÖZGAZDASÁG.

* Folyó hó 18-án a nagyenyedi orsz. vásár alkalmával tartatott meg a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium lötenyész intézeti osztálya által 3 évenként tartatni szokott lökiállítás, mely jutalomdíjosszással volt egybekötve. A tenyésztők nagy érdekltséget mutattak 14 darab kiváló anyakacsa jól sikerült csikóval. Ezek közül jutalmat nyertek Müller Mihály megyei tiszti ügyész derék almásszürke csikós kanczája 12, Bede Károly kutyfalvi bérlő szürke kanczája 12, Román tövisi bérlő pejkanczája 8, Imre József lapádi birtokos körjegyző 6, özvegy Zudor Károlyné székesföldvári birtokosnő 5, Bálint Julianna koslárdi birtokosnő sötét kanczája 3, Foszto László

m.-bogáti birtokos kanczája 4 darab 10-10 frankos aranyat. Disz aranyoklevélre ajáltattak br. Radák Ádám pejes Bartha Lajos nagylaki birtokos szintén pejkanczája. A 3 éves csikókért jutalmat kaptak Bede Károly 8, Kozma Gyula 6, Bartha Lajos 4, Veres Miklós 3 darab 10-10 frankos aranyat. Mémulésükért Balogh József Czelnáról 4 drb 10 frankos aranyat. Ezenkívül arany díszoklevélre ajánlatot Szalánczi Lőrincz bizottsági elnök 3 éves mén-csikójáért és Müller Mihály megyei tiszti ügyész 3 éves szürke csikójáért szintén ezüst díszoklevélre ajánlatot. E helyen megjegyzendő, hogy Szalánczy Lőrincz bizottsági elnök ur minden tekintetben kiváló mén csikója arany jutalomdíjra a bizottság által azért nem ajánlatot, mert a t. elnök ur előre kijelentette, hogy mén-csikóját nem miut pályázót hozta a t. érre, hanem a lötenyésztközönségnek csak bemutatni kívánta. R.

— **Piaczi árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1885. augusztus hó 27-ről. Egy heolítér tisztabuza 4 frt 75 kr., rozs 3 frt 75 kr., elegend buza 5 frt 25 kr., törökbuza 4 frt — kr., zab 2 frt — kr. Egy kilo marhahús 36 kr., sertésbús 40 kr., borjúhús 32 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:
DR. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

1181.
1885.

Arlejtési hirdetmény.

A vezetésem alatt álló kir. orsz. fegyintézetben letartóztatott fegyenczek házilag kezelt élelmezéséhez az 1886. évben szükségendő marha és borjúhús szállításának biztosítása végett **folyó évi október hó 10-én délelőtt 10 órakor** hivatalos szobámban nyilvános árlejtés fog tartatni, melynek feltételei a hivatalos órákban nálam megtekinthetők.

Írásbeli ajánlatok ívenként 50 kros bélyeggel és esetleg biztosítékkal is szolgálendő 100 frt azaz: egy száz forint értékű bánatpénzzel látandók el.

Az ajánlati összeg számokkal és betűkkel is kiírandó, valamint az is kifejezendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

A kir. orsz. fegyintézet igazgatósága
Nagy-Enyeden, 1885. augusztus 27-én.

Balkay,
igazgató.

Sz. 1492-1885.
tkvi

Árverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbírósg, mint tkvi hatóság által közzé tették, hogy zalathnai Plecinta Niculai végrehajtatónak Hirsch Izrael hagyatékát végrehajtatást szenvedő ellen 225 forint 20 kr. tőke, 1873. szept. 29-ától 6% kamattal 276 frt 74 kr. költségű s járulékaibehajlata végett az abrudbányai kir. járásbírósg területéhez tartozó Zalathna községi 55. 259. 1483. sz. telekjében foglalt következő ingatlanok: 55. sz. tjkvben 263. ház, 264. kert, 12920. szántó, 12985/2. kaszáló, 12986/2. kaszáló, 253 frt 55 kr., 259. sz. tjkvben 324. ház, 325. kert 18 frt 86 kr., 1483. sz. tjkvben 428. kőház, 429. kert 2019 frt 28 kr. és tartozékai Zalathna községben a község házánál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1885. évi szept. hó 22-én d. e. 10 órakor becsaron alól is a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez lenő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vevő köteles a vételárnak felét az árverés után azonnal, más felét ugyanazon naptól számított 15 nap alatt, és ugyanazon nap, tól számított 6% kamattal együtt a gyulafehérvári m. kir. adó-mint bírói letéti hivatalnál a 39425-384. számú igazságügyminiszteri letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

M. kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságtól.
Abrudbányán, 1885. június hó 29-én.

Gelel,
m. kir. bíró.

Makk-eladás.

A nagy-egyedi ev. ref. Bethlen-főiskola felenyed-muzsinai 2801 holdas szál erdejében az idei tölgy makk termelés **folyó évi szeptember hó 6-án délelőtt 11 órakor** a főiskola jogügyi és jószágigazgatósági irodájában Nagy-Enyeden szóbeli árverésen elfog adatni.

A részletes feltételek a nevezett helyiségben a hivatalos órákban bármely napon megtekinthetők. Nagy-Enyeden, 1885. évi aug. hó 12-én.

3-3 **A jogügyi és jószágigazgatóság.**

Gyors és biztos segély gyomorhajok és következményei ellen.

Az egészség megtartása

kizárólagosan a jó emésztés előmozdítása és megtartásán alapszik, mivel ez az alapja az egészségnek, a testi és szellemi jólétnek. A legismertebb háziszor, az emésztés előmozdítására az évek óta ismert és kedvelt

cs. kir. szab. gyomorerősítő-likör.

Ez a legjobb gyógyhatású füvekből gondosan készítve, különösen és kitűnően használtatik mindennemű emésztési nehézségeknél, névleg étvágyhiány, puffadás, hús és gyomorfájdalmaknál, gyomorgörcs és nyálkaságnál; főleleveníti az emésztés működését és tiszta, egészséges vért alkot. Ezen kitűnő hatás következtében biztos házi szerré vált és általános elterjedtségnek örvend.

1 üveg ára 60 kr.

Ezer és ezer elismerő nyilatkozat érkezett, melyek megtekinthetők. Bőrmertett levelek alapján szétküldetik utánvét mellett.

Kapható: N.-Enyeden **WEKSZLER FERENCZ** urnál, vagy a készítőnél.

KANN LIPÓT likör-gyáros. 4-10
Budapesten, váci-kört 66. szám.

Andel J. féle

új felfedezett

tengertuli por

pusztit

poloskát, bohát, svábót, molyt, oroszbog rt, legyet, hangyát, pinczebogárt, madármolyt, egyáltalában mindennemű rovarot, — majdnem természetfölötti gyorsasággal és biztonsággal, — oly formán, hogy a létező rovaroköltésből még csak nyoma sem marad annak. Valódi minőségben és olcsó áron kapható:

Prága

Adel J. féle gyógyfűkereskedésben

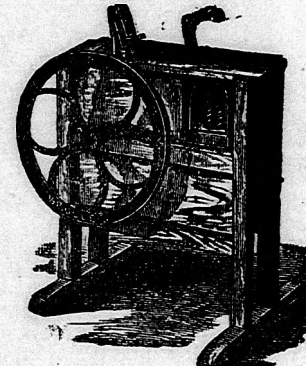
„a fekete kutyához“ Huss utca 13.

Nagy-Enyeden ifj. **WINKLER JÁNOS** ur vegyeskereskedésben.

Alólirt, mint BROGLE JÓZSEF, budapesti jóhírnevű gépgyáros BIZOMÁNYOSSA,

tisztelettel ajánlja a n. é. gazdaközönségnek gyári áron:

általánoson elismert jóságú, minden hazai gazdasági kiállításon érmet nyert

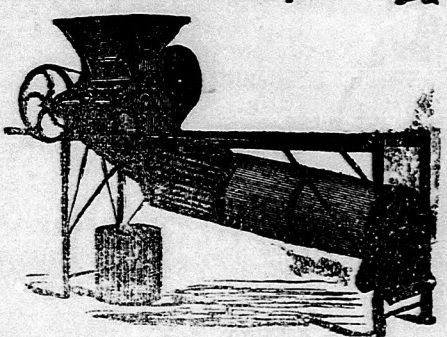
KONKOLYVÁLASZTÓ TRIEUR-JETT

GABONAROSTÁIT,

tengeri morzsolóit, borsajtóit,

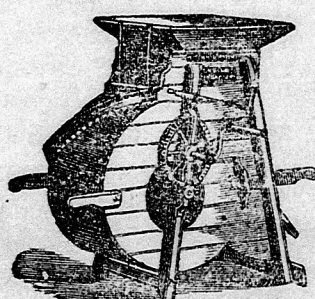
gőz- és löerejű

CSEPLŐGÉPEIT stb.

Trieur, gabonarosta, borsajtó- és tengeri morzsolóból pár darab

raktáron is van.

Nagyobb gazdasági gépek, u. m. gőz- és löerejű cseplőgépekre stb. előleges megrendelés igényeltetik.

Nagy-Enyed, 1885. aug. hava.

Ungerpek Miklós.

Ny. Wokál János gyorsajtóján Nagy-Enyeden.

Szerkesztői Nagy-Enyeden A KIADÓHIVATAL lap szellemi rész közlemények küld Kiadóhivat Wokál János könyvka hóvá az előfizetéseket és bérmentesen küld Kéziratok nem adat

Az isk

A pihenés he szüntésével tanuló Muzsáknak két hó megnépesíteni s a ben elkezdett nem kezöbbe venni.

Szívünk örön nemzedéket vidám kolákba, hogy azo megtalálják a hely nyilvánulniok kell lamint az életnek az az eleven erő, ban létezik, azon szegyejtésére haszn jutva, az egyháznak, mely remény lomnak, nemzetöki vágyait, reményeit világosult, önérzet gárnói lehessenek megélhetési módot

A mai társada igazságot, hogy e erőssé, becsültté dül el adhatja me a népek nagy veréltetését lehetővé nemzet ezen nagy s ez okon kultur-tése érdekében ne nyit tennie, áldozt zetet a népek na szorítja, sőt még élhetés eszközeit i kulturális fejlettség sebb szánu nemz jában tekintélyt sz

Ezért igyekez követelményeit me lázás sietséggel re ezert hozza meg

TÁ

Kettő

Ha kigyó esip pap, mint ez ironie kha elvesztése, va bántotta anyjira, ha klt ez az ember? s ltt egy iszonyu tit got, bizonyoságot, m Oh nói furlang nócot, e nevet, a f got fogva ég, lobog a melyben született Oh rút, nagyve, ezer mérges ny táplálékukat . . . re mely felhat az agyi az álomképeket s n A féltékenység a le elhervasztja az illato kal hinti be a zöld fű, nem szállja meg Még rezgett Kondor uram fontos fel a pap láttára s ditá: „Ki volt az a Kondor uram ha nem tréfa-e ez? möldökeit meg hom nyában mosolygói